

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Ενότητες 13η)

Κείμενο αναφοράς: Αριστοτέλης, Ἠθικὰ Νικομάχεια, Β 1.5-8, 1103b25

Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ γινόμενον ἐν ταῖς πόλεσιν· οἱ γὰρ νομοθέται τοὺς πολίτας ἐθίζοντες ποιοῦσιν ἀγαθοὺς, καὶ τὸ μὲν βούλημα παντὸς νομοθέτου τοῦτ' ἐστίν, ὅσοι δὲ μὴ εὖ αὐτὸ ποιοῦσιν ἀμαρτάνουσιν, καὶ διαφέρει τούτῳ πολιτεία πολιτείας ἀγαθὴ φαύλης. Ἔτι ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθείρεται, ὁμοίως δὲ καὶ τέχνη· ἐκ γὰρ τοῦ κιθαρίζειν καὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ γίνονται κιθαρισταί. Ἀνάλογον δὲ καὶ οἰκοδόμοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ εὖ οἰκοδομεῖν ἀγαθοὶ οἰκοδόμοι ἔσονται, ἐκ δὲ τοῦ κακῶς κακοί. Εἰ γὰρ μὴ οὕτως εἶχεν, οὐδὲν ἂν ἔδει τοῦ διδάξοντος, ἀλλὰ πάντες ἂν ἐγίνοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοί.

Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρεῖοι οἱ δὲ δειλοί. Ὅμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργάς· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεσθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτως. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιας ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθύς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπλου, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Με βάση το κείμενο (αναφοράς) να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες με ένα Σ ή Λ αντίστοιχα. Να τεκμηριώσετε την επιλογή σας γράφοντας τη χαρακτηριστική φράση του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνει.

- α. Όλοι οι νομοθέτες επιτυγχάνουν να κάνουν τους πολίτες ηθικά ενάρετους.
- β) Κατά τον Αριστοτέλη δεν υπάρχουν κακά πολιτεύματα, αλλά καλά και λιγότερο καλά ως προς την ηθική άσκηση των πολιτών.
- γ) Ο φιλόσοφος υποστηρίζει ότι οι άνθρωποι διακρίνονται σε καλούς ή κακούς εκ γενετής.
- δ) Η ανδρεία και η σωφροσύνη ως αρετές εκδηλώνονται στις καθημερινές συναλλαγές με τους άλλους ανθρώπους.
- ε) Κατά τον Αριστοτέλη οι ἕξεις αποκτιούνται με την επανάληψη διαφορετικών κάθε φορά ενεργειών.

Μονάδες 10

B1. Ποια αποδεικτικά επιχειρήματα πρόσθεσε στην ενότητα αυτή ο Αριστοτέλης για να υποστηρίξει τη βασική του σκέψη ότι «οὐδεμία τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν φύσει ἡμῖν ἐγγίνεται»;

Μονάδες 10

B2. «Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται»: ποια η θέση της πρότασης μέσα στην ενότητα και πώς καταλήγει σ' αυτή ο Αριστοτέλης;

Μονάδες 10

B3. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε Σ, αν είναι σωστή και Λ, αν είναι λανθασμένη.

- α. Στην πρώτη του συνάντηση με τον Αριστοτέλη ο Πλάτωνας είχε πια περάσει τα πενήντα.
β. Στο Λύκειο, το δημόσιο γυμναστήριο στον Λυκαβηττό, δίδασκαν συνήθως ρήτορες και σοφιστές.
γ. Στα 323 ο Αριστοτέλης αισθάνθηκε πως η ζωή του βρισκόταν πάλι μπροστά στον πιο μεγάλο κίνδυνο.
δ. Ο Δημόκριτος υποστηρίζει πως αυτό ακριβώς που ο άνθρωπος περιμένει από τον δαίμονα, από το θείον, το έχει, στην πραγματικότητα, μέσα στον ίδιο τον εαυτό του.
ε. Το μέρος της ψυχής που αφορά απόλυτα και καθαρά το λογικό μας, έχει σχέση με τις διανοητικές μας αρετές.

Μονάδες 10

B4α. Με ποιες λέξεις του κειμένου παρουσιάζουν ετυμολογική συγγένεια οι λέξεις:
δέηση, διαδοχικός, καθεξής, δώρο, διένεξη.

B4β. Να γράψετε ένα συνώνυμο στα Αρχαία Ελληνικά για τις λέξεις:
Μαρτυρεῖ, ἀμαρτάνουσιν, φθείρεται, διδάξοντος, δεινοῖς.

Μονάδες 10

B5. Να συγκρίνετε όσα αναφέρει ο Αριστοτέλης για το ρόλο των νομοθετών στην πολιτική κοινωνία με όσα αναφέρει ο Πλάτωνας για την ανάγκη υποταγής στον άρχοντα και στο νόμο στο παρακάτω απόσπασμα από την Πολιτεία.

Λοιπόν για να έχει ο τέτοιος άνθρωπος άρχοντα όμοιο μ' εκείνον από τον οποίο εξουσιάζεται ο τέλειος άνθρωπος, δεν πρέπει να είναι υπήκοος εκείνου του τέλειου, που και αυτός έχει μέσα του άρχοντα το θείον, χωρίς βέβαια να νομίζομε ότι η υποταγή αυτή θα είναι προς ζημία του υπηκόου, καθώς ισχυριζόταν ο Θρασύμαχος γενικά για τους υπηκόους, αλλά επειδή είναι για κάθε άνθρωπο συμφερότερο να κυβερνάται από άρχοντα θείο και σοφό, είτε τον έχει μέσα του και είναι δικός του (πράγμα που θα ήταν το καλύτερο), είτε του επιβάλλεται απέξω, για να γίνομε όσο το δυνατόν όλοι όμοιοι μεταξύ μας και φίλοι, αφού θα μας εξουσιάζει ο ίδιος άρχοντας;

Και πολύ σωστά.

[590e] Είναι δα φανερό ότι αυτό τον σκοπό έχει και ο νόμος, αφού δίνει τη βοήθειά του σ' όλα τα μέλη της πολιτείας ανεξάρτητα· και ο εξουσιασμός των παιδιών τον ίδιο λόγο έχει· δεν τ' αφήνομε ελεύθερα να κάνουν ό,τι θέλουν, έως ότου εγκαταστήσομε μέσα τους, όπως σε μια πόλη, πολίτευμα σταθερό, και καλλιεργήσομε το λογικό τους με το δικό μας, ώστε να είναι σε θέση να ρυθμίζει τη διαγωγή τους· τότε μόνο τα χειραφετούμε.

Πλάτωνος Πολιτεία, 590 c- 591 α, μτφρ. Ι. Γρυπάρης

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΕΡΩΤΙΚΟΣ 40-42

Ο Δημοσθένης καταθέτει ολίγα τινά περί φιλοσοφίας.

Ἀλλὰ μὴν περὶ γε τῆς φιλοσοφίας ἀκριβῶς μὲν ἕκαστα διελθεῖν ἠγοῦμαι τὸν μέλλοντα χρόνον ἡμῖν ἐπιτηδειότερους καιροὺς παραδώσειν: συντόμως δ' εἰπεῖν οὐδὲ νῦν οὐδὲν κωλύσει περὶ αὐτῆς. ἔν οὖν πρῶτον ἐκεῖνό σε δεῖ καταμαθεῖν ἀκριβῶς, ὅτι πᾶσα μὲν παιδεία δι' ἐπιστήμης καὶ μελέτης τινὸς συνέστηκεν, ἡ δὲ φιλοσοφία καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων: ὅσῳ γὰρ φρονιμωτέρους ἔχει τοὺς ἐφεστῶτας, τοσοῦτω κάλλιον αὐτὴν συγκεῖσθαι προσήκει. Καίτοι τί ποτ' ἂν βουληθεῖμεν, τῆς μὲν διανοίας ἐπὶ τοῦ λέγειν καὶ βουλευέσθαι τεταγμένης, τῆς δὲ φιλοσοφίας ἑκατέρου τούτων ἐμπειρίαν παραδιδούσης, μὴ ταύτην κατασχεῖν τὴν πραγματείαν, δι' ἧς ἀμφοτέρων τούτων ἐγκρατῶς ἔξομεν; τότε γὰρ εἰκὸς καὶ τὸν βίον ἡμῶν μεγίστην ἐπίδοσιν λαβεῖν, ὅταν τῶν κρατίστων ὀρεγόμενοι τὰ μὲν διδακτὰ τέχνη, τὰ δὲ λοιπὰ γυμνασία καὶ συνηθεία κατασχεῖν δυνηθῶμεν. Οὐ γὰρ δήπου τοῦτό γ' ἔστιν εἰπεῖν, ὡς οὐδὲν πρὸς τὸ φρονεῖν εὖ παρὰ τὴν ἐπιστήμην διαφέρομεν ἀλλήλων: ὅλως μὲν γὰρ ἅπασα φύσις βελτίων γίγνεται παιδείαν προσλαβοῦσα τὴν προσήκουσαν, πολὺ δὲ μάλισθ' ὅσαις ἐξ ἀρχῆς εὐφυέστερον τῶν ἄλλων ἔχειν ὑπῆρξεν: ταῖς μὲν γὰρ αὐτῶν μόνον βελτίοσιν γίνεσθαι, ταῖς δὲ καὶ τῶν ἄλλων συμβαίνει διενεγκεῖν.

Γ1. Να γράψετε τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «ὅσῳ γὰρ φρονιμωτέρους ἔχει ... κατασχεῖν δυνηθῶμεν.».

Μονάδες 10

Γ2. Πώς θα κατακτήσουμε τη φιλοσοφία και ποιο είναι το κέρδος μας από αυτήν;

Μονάδες 10

Γ3.α. «Ἀλλὰ μὴν περὶ γε ... δεῖ καταμαθεῖν ἀκριβῶς,»: στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε τους ρηματικούς τύπους σε αόριστο και να τους μεταφέρετε στο απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή (μονάδες 3)

Γ3.β. παραδιδούσης, κατασχεῖν, διαφέρομεν; Να μεταφέρετε τους τύπους στο β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του αορίστου β' της ίδιας φωνής (μονάδες 3).

(μονάδες 6)

Γ3.γ. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

ἡμῖν :	τον αντίστοιχο τύπο στο τρίτο πρόσωπο
οὐδὲν :	την ονομαστική πληθυντικού στο αρσενικό γένος
φύσις :	την κλητική ενικού
βελτίοσιν :	το θετικό βαθμό του επιρήματος

(μονάδες 4).

Μονάδες 10

Γ4.α. «ὡς οὐδὲν πρὸς τὸ φρονεῖν εὖ παρὰ τὴν ἐπιστήμην διαφέρομεν ἀλλήλων,»: :

Με εξάρτηση το «ὄρῳ» να γίνει μετοχική η πρόταση. (μονάδες 3)

Γ4.β. Στο απόσπασμα «τότε γὰρ ... κατασχεῖν δυνηθῶμεν.» να αναγνωριστεί ο υποθετικός λόγος (είδος, εισαγωγή, εκφορά). (μονάδες 6)

Μονάδες 10

Τις απαντήσεις τις φωτογραφίζετε ευκρινώς και τις στέλνετε:

- 1. στο messenger μου (Roumpakis Yiannis)**
- 2. στο roumpagiat61@hotmail.com**

Όπως σας βολεύει.